

Z A K O N

O SPREČAVANJU DISKRIMINACIJE OSOBA SA INVALIDITETOM

Prvi deo

OSNOVNE ODREDBE

Predmet Zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se opšti režim zabrane diskriminacije po osnovu invalidnosti, posebni slučajevi diskriminacije osoba sa invaliditetom, postupak zaštite osoba izloženih diskriminaciji i mere koje se preduzimaju radi podsticanja ravnopravnosti i socijalne uključenosti osoba sa invaliditetom.

Načela Zakona

Član 2.

Ovaj zakon zasniva se na načelima:

1. zabrane diskriminacije osoba sa invaliditetom;
2. poštovanja ljudskih prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom;
3. uključenosti osoba sa invaliditetom u sve sfere društvenog života na ravnopravnoj osnovi;
4. uključenosti osoba sa invaliditetom u sve procese u kojima se odlučuje o njihovim pravima i obavezama;
5. jednakih prava i obaveza.

Definicije pojmova

Član 3.

U ovom zakonu:

1. izraz "osobe sa invaliditetom" označava osobe sa urođenom ili stečenom fizičkom, senzornom, intelektualnom ili emocionalnom onesposobljenošću koje usled društvenih ili drugih prepreka nemaju mogućnosti ili imaju ograničene mogućnosti da se uključe u aktivnosti društva na istom nivou sa drugima, bez obzira na to da li mogu da ostvaruju pomenute aktivnosti uz upotrebu tehničkih pomagala ili službi podrške;
2. izrazi "diskriminacija" i "diskriminatorско postupanje" označavaju svako pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje (isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva) u odnosu na lica ili grupe, kao i na članove njihovih porodica, ili njima bliska lica, na otvoren ili prikriven način, a koje se zasniva na invalidnosti ili razlozima u vezi sa njom;

3. izraz "organ javne vlasti" označava državni organ, organ teritorijalne autonomije, organ lokalne samouprave, organizaciju kojoj je povereno vršenje javnih ovlašćenja, kao i pravno lice koje osniva ili finansira u celini, odnosno u pretežnom delu, Republika, teritorijalna autonomija ili lokalna samouprava.

Obaveze organa javne vlasti

Član 4.

Organi javne vlasti dužni su da osobama sa invaliditetom obezbede uživanje prava i sloboda bez diskriminacije.

Opšta zabrana zloupotrebe prava

Član 5.

Zabranjeno je vršenje prava utvrđenih ovim zakonom protivno cilju u kome su priznata ili sa namerom da se povrede ili ograniče prava drugih ili da se izazovu ozbiljne posledice po bezbednost zemlje, javni poredak i moral.

Drugi deo

OPŠTA ZABRANA DISKRIMINACIJE

Oblici diskriminacije

Član 6.

(1) Oblici diskriminacije su neposredna i posredna diskriminacija, kao i povreda načela jednakih prava i obaveza.

(2) Neposredna diskriminacija postoji ako se lica ili grupa (u daljem tekstu: diskriminirani), u istoj ili sličnoj situaciji, bilo kojim aktom ili radnjom, stavljaju ili su stavljani u nepovoljniji položaj ili bi mogli biti stavljani u nepovoljniji položaj zbog njegove odnosno njihove invalidnosti.

(3) Posredna diskriminacija postoji ako se diskriminirani, zbog njegove invalidnosti, stavljaju u nepovoljniji položaj donošenjem akta ili preduzimanjem radnje koja je prividno zasnovana na načelu jednakosti i nediskriminacije, osim ako je taj akt ili radnja opravdana zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna.

(4) Diskriminacija postoji i u slučaju:

1. ako se prema diskriminisanom postupa gore nego što se postupa ili bi se postupalo prema drugome, isključivo ili uglavnom zbog toga što je diskriminirani tražio, odnosno namerava da traži pravnu zaštitu od diskriminacije ili zbog toga što je ponudio ili namerava da ponudi dokaze o diskriminatorском postupanju;

2. ako se prema diskriminisanom očigledno ponižavajuće postupa, isključivo ili uglavnom zbog njegove invalidnosti.

(5) Diskriminacijom se smatra i pozivanje i navođenje na diskriminaciju i pomaganje u diskriminatorском postupanju.

Povreda načela jednakih prava i obaveza

Član 7.

Povreda načela jednakih prava i obaveza postoji:

1. ako se diskriminisanom isključivo ili uglavnom zbog njegove invalidnosti neopravdano uskraćuju prava i slobode, odnosno nameću obaveze, koje se u istoj ili sličnoj situaciji ne uskraćuju ili ne nameću drugom licu ili grupi;
2. ako su cilj ili posledica preduzetih mera neopravdani;
3. ako ne postoji srazmera između preduzetih mera i cilja koji se ovim merama ostvaruje.

Član 8.

Ne smatraju se povredom načela jednakih prava i obaveza niti diskriminacijom:

1. odredbe zakona, propisa, kao ni odluke ili posebne mere donete u cilju poboljšanja položaja osoba sa invaliditetom, članova njihovih porodica i udruženja osoba sa invaliditetom, kojima se pruža posebna podrška, neophodna za uživanje i ostvarivanje njihovih prava pod istim uslovima pod kojima ih uživaju i ostvaruju drugi;
2. donošenje odnosno zadržavanje postojećih akata i mera čiji je cilj otklanjanje ili popravljjanje nepovoljnog položaja osoba sa invaliditetom kojima se pruža posebna podrška.

Teški oblici diskriminacije

Član 9.

Posebno je zabranjeno i kažnjivo:

1. izazivanje i podsticanje neravnopravnosti ili netrpeljivosti prema osobama sa invaliditetom;
2. propagiranje ili smišljeno vršenje diskriminacije od strane organa javne vlasti u postupku pred tim organom, putem javnih glasila, u političkom životu, prilikom pružanja javnih usluga, u oblasti radnih odnosa, obrazovanja, kulture, sporta i sl.

Zabrana ispisivanja i isticanja diskriminatorских poruka i simbola

Član 10.

Zabranjeno je ispisivanje i isticanje na javnim mestima i širenje na drugi način poruka i simbola kojima se poziva na diskriminatorско postupanje prema osobama sa invaliditetom.

Treći deo

POSEBNI SLUČAJEVI DISKRIMINACIJE

Diskriminacija u postupcima pred organom javne vlasti

Član 11.

(1) Organ javne vlasti ne sme svojom radnjom ili propuštanjem vršiti diskriminaciju osoba sa invaliditetom.

(2) Diskriminacija osoba sa invaliditetom od strane organa javne vlasti obuhvata:

1. uskraćivanje prava osobi sa invaliditetom, ako se ovo pravo u istim okolnostima priznaje osobama bez invaliditeta;

2. postavljanje posebnih uslova za ostvarivanje prava osobi sa invaliditetom, osim ako takve uslove ne opravdavaju razlozi opšte, lične i imovinske bezbednosti, koje organ javne vlasti mora posebno naznačiti;

3. uskraćivanje prava u okviru diskrecionog ovlašćenja, ako je do uskraćivanja došlo zbog invalidnosti podnosioca zahteva;

4. vođenje postupka ostvarivanja prava osoba sa invaliditetom na način koji faktički onemogućuje ili znatno otežava ostvarenje prava.

(3) Posebno težak oblik diskriminacije zbog invalidnosti jeste uznemiravanje, vređanje i omalovažavanje osoba sa invaliditetom od strane nosilaca javnih funkcija i lica zaposlenih u organima javne vlasti u toku postupka ostvarivanja prava osoba sa invaliditetom, zbog njene invalidnosti.

Diskriminacija u vezi sa udruženjima

Član 12.

(1) Zabranjena je diskriminacija zbog invalidnosti u udruženjima.

(2) Diskriminacija zbog invalidnosti u udruženjima obuhvata:

1. odbijanje zahteva za učlanjenje u udruženje osobi sa invaliditetom zbog njene invalidnosti;

2. postavljanje posebnih uslova za učlanjenje osoba sa invaliditetom u udruženje;

3. uskraćivanje prava osobi sa invaliditetom da bira i bude birana u organe upravljanja udruženja;

4. postavljanje posebnih uslova za izbor osoba sa invaliditetom u organe upravljanja udruženja.

(3) Diskriminacijom zbog invalidnosti ne smatra se osnivanje ili delovanje udruženja osoba sa invaliditetom i drugih oblika njihovog samoorganizovanja.

Diskriminacija u vezi sa pružanjem usluga i korišćenjem objekata i površina

Član 13.

(1) Zabranjena je diskriminacija na osnovu invalidnosti u pogledu dostupnosti usluga i pristupa objektima u javnoj upotrebi i javnim površinama.

(2) Pod uslugom, u smislu ovog zakona, smatra se svaka usluga koju, uz naknadu ili bez nje, pravno ili fizičko lice pruža u okviru svoje delatnosti, odnosno trajnog zanimanja.

(3) Pod objektima u javnoj upotrebi, u smislu ovog zakona, smatraju se: objekti u oblasti obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, kulture, sporta, turizma ili objekti koji se koriste za zaštitu životne sredine, zaštitu od elementarnih nepogoda i slično.

(4) Pod javnim površinama, u smislu ovog zakona, smatraju se: parkovi, zelene površine, trgovi, ulice, pešački prelazi i druge javne saobraćajnice i slično.

(5) Diskriminacija na osnovu invalidnosti u pogledu dostupnosti usluga naročito obuhvata:

1. odbijanje pružanja usluga osobi sa invaliditetom, osim ako bi pružanje usluge ugrozilo život ili zdravlje osobe sa invaliditetom ili drugog lica;

2. pružanje usluge osobi sa invaliditetom pod drugačijim i nepovoljnijim uslovima od onih pod kojima se usluga pruža drugim korisnicima, osim ako bi pružanje usluge pod redovnim uslovima ugrozilo život ili zdravlje osobe sa invaliditetom ili drugog lica;

3. odbijanje da se izvrši tehnička adaptacija objekta neophodna da bi se usluga pružila korisniku sa invaliditetom.

Član 14.

Diskriminacijom u smislu člana 13. ovog zakona ne smatra se:

1. povećanje cene usluge srazmerno povećanim troškovima, neposredno proisteklim iz pružanja usluge korisniku sa invaliditetom;

2. pružanje usluga vezanih za specifične potrebe nekih korisnika sa invaliditetom, ili za specifičan način zadovoljavanja njihovih opštih potreba;

3. aktivnost vezana za otklanjanje postojećih i sprečavanje novih vidova diskriminacije zbog invalidnosti.

Član 15.

Posebno težak oblik diskriminacije zbog invalidnosti jeste uznemiravanje, vređanje i omalovažavanje osoba sa invaliditetom – korisnika usluge zbog njene invalidnosti, kada te radnje vrši lice koje neposredno pruža uslugu ili njemu nadređeno lice.

Član 16.

(1) Vlasnik objekta u javnoj upotrebi, kao i javno preduzeće nadležno za održavanje javnih površina, dužni su da obezbede pristup objektu u javnoj upotrebi, odnosno javnoj površini svim osobama sa invaliditetom, bez obzira na vrstu i stepen njihove invalidnosti.

(2) Obavezu iz stava 1. ovog člana ima i drugo lice na koje je preneto pravo korišćenja, osim ako je sa vlasnikom, odnosno nadležnim organom ugovorilo drugačije.

(3) Vlasnik objekta u javnoj upotrebi dužan je da izvrši adaptaciju objekta u cilju zadovoljavanja uslova za ispunjavanje obaveze iz stava 1. ovog člana.

(4) Organ nadležan za izdavanje upotrebne dozvole za objekte u javnoj upotrebi izdaće ovu dozvolu ako je ispunjen uslov iz stava 1. ovog člana.

Diskriminacija u vezi sa zdravstvenim uslugama

Član 17.

(1) Posebno težak slučaj diskriminacije zbog invalidnosti jeste svaka diskriminacija osoba sa invaliditetom prilikom pružanja zdravstvenih usluga.

(2) Diskriminacijom osoba sa invaliditetom prilikom pružanja zdravstvenih usluga smatra se:

1. odbijanje da se pruži zdravstvena usluga osobi sa invaliditetom zbog njene invalidnosti;

2. postavljanje posebnih uslova za pružanje zdravstvenih usluga osobama sa invaliditetom ako ti uslovi nisu opravdani medicinskim razlozima;

3. odbijanje postavljanja dijagnoze i uskraćivanje odgovarajućih informacija o trenutnom zdravstvenom stanju, preduzetim ili nameravanim merama lečenja i rehabilitacije osobi sa invaliditetom zbog njene invalidnosti;

4. svako uznemiravanje, vređanje ili omalovažavanje osobe sa invaliditetom u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi zbog njene invalidnosti.

Diskriminacija u vezi sa vaspitanjem i obrazovanjem

Član 18.

(1) Zabranjena je diskriminacija zbog invalidnosti na svim nivoima vaspitanja i obrazovanja.

(2) Diskriminacija iz stava 1. ovog člana obuhvata:

1. uskraćivanje prijema deteta predškolskog uzrasta, učenika, odnosno studenta sa invaliditetom u vaspitnu odnosno obrazovnu ustanovu koja odgovara njegovom prethodno stečenom znanju, odnosno obrazovnim mogućnostima;

2. isključenje iz vaspitne odnosno obrazovne ustanove koju već pohađa dete predškolskog uzrasta, učenik, odnosno student sa invaliditetom iz razloga vezanih za njegovu invalidnost;

3. postavljanje neinvalidnosti kao posebnog uslova za prijem u vaspitnu odnosno obrazovnu ustanovu, uključujući podnošenje uverenja o zdravstvenom stanju i prethodnu proveru psihofizičkih sposobnosti, osim ako je taj uslov utvrđen u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast obrazovanja.

Član 19.

Diskriminacijom u obrazovanju zbog invalidnosti ne smatra se:

1. provera posebnih sklonosti dece predškolskog uzrasta, učenika i studenata, odnosno kandidata za upis u vaspitnu odnosno obrazovnu ustanovu prema određenom nastavnom predmetu ili grupi predmeta, njihovih umetničkih sklonosti ili oblika posebne darovitosti;

2. organizacija posebnih oblika nastave, odnosno vaspitanja za učenike, odnosno decu predškolskog uzrasta, koji zbog nedovoljnih intelektualnih sposobnosti ne mogu da prate redovne nastavne sadržaje, kao i upućivanje učenika, odnosno dece predškolskog uzrasta u te oblike nastave odnosno vaspitanja, ako se upisivanje vrši na osnovu akta nadležnog organa kojim je utvrđena potreba za takvim oblikom obrazovanja učenika, odnosno deteta predškolskog uzrasta.

Član 20.

Posebno težak oblik diskriminacije zbog invalidnosti jeste uznemiravanje, vređanje i omalovažavanje invalidnog deteta predškolskog uzrasta, učenika, odnosno studenta zbog njegove invalidnosti, kada te radnje vrši vaspitač, nastavnik ili drugo lice zaposleno u vaspitnoj, odnosno obrazovnoj ustanovi.

Diskriminacija u vezi sa zapošljavanjem i radnim odnosom

Član 21.

(1) Zabranjeno je vršiti diskriminaciju zbog invalidnosti u zapošljavanju i ostvarivanju prava iz radnog odnosa prema:

1. osobi sa invaliditetom koja traži zaposlenje;
2. pratiocu osobe sa invaliditetom koji traži zaposlenje;
3. zaposlenoj osobi sa invaliditetom;
4. zaposlenom pratiocu osobe sa invaliditetom.

(2) Pod osobom koja traži zaposlenje, u smislu ovog zakona, smatra se osoba uredno prijavljena službi nadležnoj za zapošljavanje u skladu sa zakonom kojim se uređuje zapošljavanje.

(3) Pod pratiocem osobe sa invaliditetom, u smislu ovog zakona, smatra se svako lice, bez obzira na srodstvo, koje živi u zajedničkom domaćinstvu sa osobom sa invaliditetom i trajno joj pomaže u zadovoljavanju svakodnevnih životnih potreba bez novčane ili druge materijalne naknade.

Član 22.

Diskriminacijom zbog invalidnosti u zapošljavanju smatra se:

1. neprimanje u radni odnos osobe sa invaliditetom ili pratioca osobe sa invaliditetom zbog invalidnosti, odnosno zbog svojstva pratioca osobe sa invaliditetom;

2. postavljanje posebnih zdravstvenih uslova za prijem u radni odnos osobe sa invaliditetom, osim ako su posebni zdravstveni uslovi za obavljanje određenih poslova utvrđeni u skladu sa zakonom;

3. prethodna provera psihofizičkih sposobnosti koje nisu u neposrednoj vezi sa poslovima za koje se zasniva radni odnos;

4. odbijanje da se izvrši tehnička adaptacija radnog mesta koja omogućuje efikasan rad osobe sa invaliditetom, ako troškovi adaptacije ne padaju na teret poslodavca ili nisu nesrazmerni u odnosu na dobit koju poslodavac ostvaruje zapošljavanjem osobe sa invaliditetom.

Član 23.

Diskriminacijom zbog invalidnosti u zapošljavanju ne smatra se:

1. izbor kandidata bez invaliditeta koji je pokazao najbolji rezultat na prethodnoj proveru psihofizičkih sposobnosti neposredno vezanih za zahteve radnog mesta;

2. preduzimanje podsticajnih mera za brže zapošljavanje osoba sa invaliditetom u skladu sa zakonom kojim se uređuje zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Član 24.

Diskriminacijom zbog invalidnosti u ostvarivanju prava iz radnog odnosa smatra se:

1. određivanje manje zarade zbog invalidnosti zaposlenog, nezavisno od radnog učinka;

2. postavljanje posebnih uslova rada zaposlenom sa invaliditetom, ako ti uslovi neposredno ne proističu iz zahteva radnog mesta;

3. postavljanje posebnih uslova zaposlenom sa invaliditetom za korišćenje drugih prava iz radnog odnosa koja pripadaju svakom zaposlenom.

Član 25.

Diskriminacijom zbog invalidnosti u ostvarivanju prava iz radnog odnosa ne smatra se nagrađivanje zaposlenog prema radnom učinku.

Član 26.

Posebno težak oblik diskriminacije zbog invalidnosti jeste uznemiravanje, vređanje i omalovažavanje zaposlenog sa invaliditetom od strane poslodavca, odnosno neposredno nadređenog lica u radnom procesu, zbog njegove invalidnosti.

Diskriminacija u vezi sa prevozom

Član 27.

(1) Zabranjeno je vršiti diskriminaciju zbog invalidnosti u prevozu u svim granama saobraćaja.

(2) Diskriminacijom iz stava 1. ovog člana smatra se:

1. odbijanje da se preveze putnik sa invaliditetom;
2. odbijanje posade prevoznog sredstva da pruži fizičku pomoć putniku sa invaliditetom ako bez takve pomoći putnik sa invaliditetom ne može da koristi prevozničku uslugu i ako se pružanjem pomoći ne ugrožava bezbednost saobraćaja;
3. utvrđivanje nepovoljnijih uslova prevoza za putnike sa invaliditetom, naročito uslova plaćanja, osim u meri u kojoj su ti uslovi opravdani tehničkim zahtevima ili neophodnim povećanim troškovima prevoza putnika sa invaliditetom.

Član 28.

Diskriminacijom zbog invalidnosti u prevozu ne smatra se:

1. organizovanje prevoza putnika sa invaliditetom prevoznim sredstvima prilagođenim potrebama tih putnika;
2. organizovanje prevoza putnika sa invaliditetom uz povlastice za prevoz tih putnika.

Član 29.

Posebno težak oblik diskriminacije zbog invalidnosti predstavlja uznemiravanje, vređanje i omalovažavanje putnika sa invaliditetom u toku putovanja od strane posade prevoznog sredstva, zbog njegove invalidnosti.

Diskriminacija u vezi sa bračnim i porodičnim odnosima

Član 30.

(1) Zabranjena je svaka diskriminacija u ostvarivanju prava iz bračnih i porodičnih odnosa zbog invalidnosti.

(2) Diskriminacijom iz stava 1. ovog člana smatra se:

1. uskraćivanje prava na brak osobama sa invaliditetom;
2. postavljanje posebnih uslova za sklapanje braka osoba sa invaliditetom;
3. postavljanje posebnih uslova osobama sa invaliditetom za vršenje roditeljskog prava.

(3) Diskriminacijom u vezi sa bračnim i porodičnim odnosima zbog invalidnosti ne smatra se uskraćivanje ili ograničavanje prava koje je u skladu sa zakonom kojim se uređuju bračni i porodični odnosi.

Diskriminacija udruženja osoba sa invaliditetom

Član 31.

Zabranjen je svaki oblik diskriminacije udruženja osoba sa invaliditetom.

Četvrti deo

MERE ZA PODSTICANJE RAVNOPRAVNOSTI OSOBA SA INVALIDITETOM

Mere za podsticanje osnivanja službi podrške za osobe sa invaliditetom

Član 32.

Jedinice lokalne samouprave dužne su da podstiču osnivanje službi podrške za osobe sa invaliditetom, radi povećavanja nivoa samostalnosti osoba sa invaliditetom u svakodnevnom životu i radi ostvarivanja njihovih prava.

Mere za stvaranje pristupačnog okruženja

Član 33.

Jedinice lokalne samouprave dužne su da preduzmu mere s ciljem da se fizička sredina, zgrade, javne površine i prevoz učine pristupačnim osobama sa invaliditetom.

Mere za obezbeđivanje ravnopravnosti pred organima javne vlasti

Član 34.

Organi javne vlasti dužni su da preduzmu mere za obezbeđenje ravnopravnosti osoba sa invaliditetom u postupcima pred tim organima.

Mere za obezbeđivanje pristupa informacijama

Član 35.

Organi državne uprave, teritorijalne autonomije i lokalne samouprave nadležni za poslove kulture i medija dužni su da preduzmu mere, s ciljem da se osobama sa invaliditetom učine pristupačnim informacije i komunikacije putem upotrebe odgovarajućih tehnologija.

Merom iz stava 1. ovog člana smatra se naročito dnevno saopštavanje informacija namenjenih i osobama sa invaliditetom odgovarajućom tehnologijom simultanog pisanog teksta.

Mere za obezbeđivanje ravnopravnosti u oblasti vaspitanja i obrazovanja

Član 36.

Organi državne uprave, teritorijalne autonomije i lokalne samouprave nadležni za poslove vaspitanja i obrazovanja dužni su da preduzmu mere, s ciljem da vaspitanje i obrazovanje osoba sa invaliditetom postane integralni deo opšteg sistema vaspitanja i obrazovanja.

Mere za obezbeđivanje učešća u kulturnom, sportskom i verskom životu zajednice

Član 37.

Jedinice lokalne samouprave dužne su da preduzmu mere radi obezbeđivanja ravnopravnog učešća osoba sa invaliditetom u kulturnom, sportskom i verskom životu zajednice.

Aktivnosti usmerene ka stvaranju jednakih mogućnosti

Član 38.

Svi organi državne uprave, teritorijalne autonomije i lokalne samouprave dužni su da preduzimaju aktivnosti s ciljem stvaranja jednakih mogućnosti za osobe sa invaliditetom i da u tim aktivnostima obezbede učešće osoba sa invaliditetom i njihovih udruženja.

Peti deo

POSTUPAK U SPORU ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE ZBOG INVALIDNOSTI

Sadržina ovog dela zakona

Član 39.

Odredbama ovog dela zakona uređuje se posebni parnični postupak za zaštitu od diskriminacije zbog invalidnosti.

Primena zakona kojim se uređuje parnični postupak

Član 40.

Na postupak suda koji je u vezi sa zaštitom od diskriminacije zbog invalidnosti primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Mesna nadležnost

Član 41.

U sporu za zaštitu od diskriminacije zbog invalidnosti mesno je nadležan, pored suda opšte mesne nadležnosti, i sud na čijem području ima prebivalište, odnosno boravište osoba sa invaliditetom prema kojoj je diskriminacija izvršena.

Pokretanje postupka

Član 42.

(1) Postupak u sporu za zaštitu od diskriminacije zbog invalidnosti pokreće se tužbom.

(2) Tužbu za zaštitu od diskriminacije zbog invalidnosti mogu podneti osoba sa invaliditetom prema kojoj je diskriminacija izvršena i njen zakonski zastupnik.

(3) Tužbu za zaštitu od diskriminacije može podneti i pratilac osobe sa invaliditetom u slučaju da je prema njemu izvršena diskriminacija u smislu čl. 21. i 22. ovog zakona.

Tužbe

Član 43.

Tužbom iz člana 42. ovog zakona može se tražiti:

1. zabrana izvršenja radnje od koje pretil diskriminacija, zabrana daljeg vršenja radnje diskriminacije, odnosno zabrana ponavljanja radnje diskriminacije;
2. izvršenje radnje radi uklanjanja posledica diskriminatorskog postupanja;
3. utvrđenje da je tuženi prema tužiocu diskriminatorski postupao;
4. naknada materijalne i nematerijalne štete.

Revizija

Član 44.

U sporu za zaštitu od diskriminacije zbog invalidnosti revizija je uvek dozvoljena.

Privremena mera

Član 45.

(1) Osoba iz člana 42. st. 2. i 3. ovog zakona može uz tužbu za zaštitu od diskriminacije zbog invalidnosti, u toku sudskog postupka, kao i po okončanju sudskog postupka, sve dok izvršenje ne bude sprovedeno, zahtevati da sud

privremenom merom zabrani diskriminatorско postupanje da bi se otklonila opasnost od nasilja ili veća nenadoknadviva šteta.

(2) U predlogu za izdavanje privremene mere predlagač mora učiniti verovatnim da je mera potrebna da bi se otklonila opasnost od nasilja zbog diskriminatorскоg postupanja, sprečila upotreba sile ili nastanak nenadoknadvive štete.

(3) O predlogu za izdavanje privremene mere sud je dužan da odluči u roku od 48 sati od dana kada je predlog primljen u sudu.

Šesti deo

KAZNE NE ODREDBE

Član 46.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj udruženje ako:

1. odbije osobi sa invaliditetom zahtev za učlanjenje u udruženje zbog njene invalidnosti (član 12. stav 2. tačka 1);

2. postavi posebne uslove za učlanjenje osobi sa invaliditetom u udruženje (član 12. stav 2. tačka 2);

3. uskrati prava učlanjenoj osobi sa invaliditetom da bira i bude birana u organe upravljanja udruženja, odnosno postavi posebne uslove za izbor osobe sa invaliditetom u organe upravljanja udruženja (član 12. stav 2. tač. 3. i 4).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u udruženju.

Član 47.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1. odbije da pruži uslugu osobi sa invaliditetom, osim ako bi pružanje usluge ugrozilo život ili zdravlje osobe sa invaliditetom ili drugog lica (član 13. stav 5. tačka 1);

2. pruži uslugu osobi sa invaliditetom pod nepovoljnijim uslovima od onih pod kojima se usluga pruža drugim korisnicima, osim ako bi pružanje usluge pod redovnim uslovima ugrozilo život ili zdravlje osobe sa invaliditetom ili drugog lica (član 13. stav 5. tačka 2).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u pravnom licu.

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana fizičko lice.

Član 48.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako postavlja posebne uslove za pružanje zdravstvenih usluga osobama sa invaliditetom u slučajevima kada ti uslovi nisu opravdani medicinskim razlozima (član 17. stav 2. tačka 2).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u pravnom licu.

Član 49.

Novčanom kaznom od 10.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1. uskrati prijem detetu predškolskog uzrasta, učeniku odnosno studentu sa invaliditetom u vaspitnu odnosno obrazovnu ustanovu koja odgovara njegovom prethodno stečenom znanju, odnosno obrazovnim mogućnostima (član 18. stav 2. tačka 1);

2. isključi iz vaspitne, odnosno obrazovne ustanove koju pohađa dete predškolskog uzrasta, učenika odnosno studenta sa invaliditetom iz razloga vezanih za njegovu invalidnost (član 18. stav 2. tačka 2).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u pravnom licu.

Član 50.

Novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj nastavnik, vaspitač ili drugo lice zaposleno u obrazovnoj odnosno vaspitnoj ustanovi koje stalno ili učestano uznemirava, vređa i omalovažava učenika, studenta odnosno dete predškolskog uzrasta zbog njegove invalidnosti (član 20).

Član 51.

Novčanom kaznom od 25.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice - prevoznik ako odbije da preveze osobu sa invaliditetom (član 27. stav 2. tačka 1).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u pravnom licu.

Novčanom kaznom od 10.000 do 250.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana preduzetnik.

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana vozno osoblje.

Član 52.

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj vozno osoblje koje stalno ili učestano uznemirava, vređa i omalovažava putnika sa invaliditetom u toku putovanja zbog njegove invalidnosti (član 29).

Sedmi deo

ZAVRŠNA ODREDBA

Stupanje zakona na snagu

Član 53.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", a odredbe čl. 32. i 33. primenivaće se od 1. januara 2007. godine.